

Povijesni osvrt na pojavu i razvoj učeničkih domova

UDK: 37.018.3(091)

371.8(091)

Stručni članak

Primljeno: 16.10.2013.

Mr. sc. Vladimir Birošević¹

Zagreb

v.birosevic@gmail.com

Sažetak

Pojava i razvoj ustanova za odgoj i obrazovanje djece i mladeži datira još iz starog vijeka. Cilj je bio postići potrebne tjelesne i umne sposobnosti, socijalne vještine i kompetencije za potrebe vladajućeg staleža u određenom periodu razvoja društva. U srednjem vijeku javljaju se sjemeništa vezana uz crkvene škole i vjerske redove. Za plemićku i građansku djecu otvaraju se internati zasebno za mušku i žensku djecu. Nazivi su im različiti i vezani su za potrebe određenog društvenog sloja. Svrha im je ostala uvijek ista, omogućiti školovanje djece koja u svojem zavičaju nisu imala mogućnosti za školovanje. U početku, pored crkve siromašnoj i nadarenoj djeci pomažu i mecene koji su snosili troškove boravka u internatu i školovanja. Danas troškove boravka u

¹ Vladimir Birošević je rođen 1946. god. u Račinovcima (RH), gdje je i završio osnovnu školu. Gimnaziju je završio u Brčkom, a Višu pedagošku školu u Sarajevu. Uz rad je diplomirao a 2010. god. i magistrirao pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Šest je godina predavao povijest i zemljopis u osnovnoj školi, a potom je 38 godina radio kao odgajatelj u nekoliko učeničkih domova u Zagrebu. Od 2012. god. je u mirovini.

učeničkom domu dobrim dijelom snosi država te roditelji. S djecom rade odgajatelji različitih nastavničkih zvanja, koji se dodatno stručno usavršavaju.

Ključne riječi: učenički dom, internat, konvikt, odgajatelji, crkvene i vjerske škole, građanske škole

Uvod

Učenički su domovi kroz povijest imali različite nazive i svoje specifičnost, a temeljna im je funkcija bila briga o odgoju i pravilnom razvoju mladih naraštaja. Negdje su se pojavili ranije, a negdje kasnije, ovisno o razvoju društva i civilizacije. Razlikovali su se po vrstama (muški i ženski) i načinu organizacije. U početku je njihov nastanak bio povezan s pojavom i nastankom pojedinih škola i potrebama društva. Domovi su ustanove za smještaj, prehranu, odgoj i obrazovanje učenika koji pohađaju različite škole srednjeg stupnja izvan mjesta prebivališta.

Svrha im je uvijek i svugdje ista, omogućiti učenicima uspješan završetak školovanja. U domu zajedno uče i pripremaju se za nastavu, aktivno i kreativno provode slobodno vrijeme u različitim oblicima slobodnih aktivnosti.

Organizacija rada u domu prilagođena je potrebama učenika/adolescenata i regulirana je kućnim redom i pravilima ponašanja koja svima omogućuju dovoljno slobode, a i ispunjavanje obveza i prihvaćanje određenog stupnja odgovornosti. Potrebno je uspješno završiti školovanje, steći odgovarajuće kompetencije, ostvariti cjelovitu i zrelu osobnost te postati samostalna i zdrava ličnost.

Učenički domovi kroz povijest

U starom se vijeku javlja potreba za odgojem i školovanjem djece bogatijih slojeva u društvu. Bitna je odrednica sličnost nastanka i razvoja na području Starog istoka, Grčke i Rima. U Sparti se, primjerice, osnivaju odgojni zavodi za dječake i djevojčice, ali s različitim ciljem - odgajanje dobrih i sposobnih ratnika te dobrih majki, supruga i kućanica.

Propašću država Starog istoka te pojavom i širenjem kršćanstva kao dominantne vjere na istoku i zapadu Europe, Crkva se počela baviti odgojem i školstvom. To je omogućeno nakon što je kršćanstvo postalo slobodna vjera u Rimskom carstvu za vrijeme cara Konstantina, Milanskim ediktom 313. godine, a 380. godine je postalo i državnom religijom. U srednjem se vijeku otvaraju samostani za potrebe svećeničkog staleža i crkvi, crkvenih redova i katedrala.

Iz kršćanskih se škola, koje su u početku bile zatvorenog tipa, širila pismenost i kršćanska kultura. Po samostanima se prepisuje Biblija i crkvene knjige. Tako nastaju interni, a kasnije i eksterni oblici smještaja iz kojih su se razvili današnji učenički domovi. Obično je uz samostan postojalo i sjemenište u okviru kojeg je bila škola i internat (konvikt) za djecu sa šireg područja. U njima su bila smještena i darovita djeca iz siromašnih društvenih slojeva i sa sela.

Crkvenim raskolom 1054. godine kršćanska se crkva dijeli na istočnu ili pravoslavnu s centrom u Carigradu i zapadnu ili katoličku pod nadležnošću pape u Rimu (Vatikan). Povijesnim se razvojem zapadno-kršćanska kultura i civilizacija šire na područje južne, zapadne i sjeverne Europe. Na istoku i jugoistoku dominira pravoslavna crkva pod ingerencijom patrijarha. Osnivaju se manastiri kao centri pismenosti, odgoja i kulture.

Pojavom brojnih crkvenih redova javlja se još veća potreba za odgojem i školovanjem crkvenog i redovničkog podmlatka. Tako nastaju školski internati za mušku i žensku djecu.

Nastankom novih gradova i novih srednjovjekovnih država raste potreba za opismenjivanjem i školovanjem svjetovnog i državnog, odnosno činovničkog aparata. Stoga su u početku, osim crkvenih ljudi, pristup odgoju i školovanju u crkvenim školama i internatima imala djeca iz plemićkog staleža.

Zbog sve većih potreba za pismenim i školovanim ljudima, postupno se javljaju i prve svjetovne škole za djecu iz građanskog staleža. Povećanjem broja polaznika, rasla je i potreba za njihovim smještajem, prehranom i odgojem, pa je tako došlo do otvaranja novih ustanova za smještaj učenika. Obično su uz škole otvarani i domovi. Različito su se nazivali, pa se uz internat koriste nazivi alumnat i konvikt (Rosić, 2001.). Bez obzira na različit naziv, svrha im je bila ista - omogućiti boravak u mjestu školovanja, dobar odgoj i civilizirano ponašanje, pravilan razvoj djece i uspješan završetak školovanja. Troškove za nadarenu i siromašniju djecu snosili su bogate mecene, različite ustanove i gradovi ili pak sama država i crkva. Crkva je imala monopol u školstvu sve do 12. i 13. stoljeća. Razvojem gradova, obrta i trgovine osnivaju se gradske, svjetovne škole u kojima se predavalo na latinskom jeziku. Poslije su se predavanja održavala na materinskom jeziku, a održavali su ih učitelji koje su birala gradska vijeća. U 15. stoljeću u svim većim europskim gradovima osnivaju se gradske, svjetovne škole.

Za razdoblje humanizma i renesanse se veže izreka: "*mens sana in corpora sano*" (zdrav duh u zdravu tijelu), koja potvrđuje da se velika pažnja pridavala tjelesnom odgoju i zdravlju (Zaninović, 1988., 68). Osim novog i humanijeg odnosa prema djeci i čovjeku općenito, u 14. i 15. stoljeću se naglo razvija duh humanizma i renesanse koji nalazi uzor u antičkoj kulturi. Utjecaj crkve je znatno smanjen, ali

je i dalje presudan, pogotovo u odgoju i školovanju nadarene djece iz siromašnih obitelji. Za njih je boravak u sjemeništu i internatu bila jedina mogućnost daljnjeg školovanja.

Osim navedenih oblika odgoja i školovanja, javljaju se i naponi naprednih humanista koji osnivaju škole za aristokratsku i siromašnu djecu, što se često smatralo utopijom. Takvi se pokušaji javljaju u gotovo svim europskim zemljama. Zalagalo se za reformu odgoja i školstva. Vodeći humanist, filozof i pedagog u to je vrijeme bio Erazmo Roterdamski (1446. – 1536.).

Renesansa je donijela puno novoga u odgoju i školstvu. Završava pojavom J. A. Komenskog (1592. – 1670.) kojeg se smatra prvim klasikom pedagogije i začetnikom pedagogije novog doba. Napisao je brojna djela, a glavna mu je teza “uvijek polaziti od stvari” (Zaninović, 1988., 94). U djelu *Velika didaktika* (1632.) predstavio je opću teoriju odgoja i škole, objasnio didaktičke principe i novi školski sustav.

U Hrvatskoj se humanizam pojavio u Zadru i drugim dalmatinskim gradovima u 16. stoljeću. Od brojnih pisaca i humanista treba istaknuti Marka Marulića, oca hrvatske književnosti i Dubrovčanina Nikolu Dimitrovića sa svojim pedagoškim spisima iz 1511. godine. Teorijske je poglede na odgoj u duhu humanizma dao dubrovački plemić Nikola Gučetić (1549. – 1610.) djelom u kojem se raspravlja o odgoju i obiteljskom životu. Bio je učeni humanist, filozof i teolog, političar i pravnik (Zaninović, 1988.).

U Njemačkoj se u 16. stoljeću javljaju prve gimnazije za buduće protestantske svećenike i državne činovnike, tzv. Sturmmove gimnazije. Sveučilišta u to vrijeme stagniraju. Crkva je kao odgovor na reformaciju organizirala otpor i borbu protiv Lutherova protestantizma, odnosno protureformaciju, osnivanjem jezuitskog reda čija je uloga bila širenje pokornosti papi i kršćanstvu u novom svijetu i obnova vjere.

U novom vijeku, na području odgoja i školstva, nastaju nove ideje filozofa i pedagoga koje je često bilo nemoguće ostvariti. Po mnogim gradovima i manjim mjestima osnivaju se škole, a država propisuje programe i način rada. Za daljnje je školovanje odlučujući čimbenik status u društvu i mogućnosti roditelja da školuju svoju djecu.

A. A. Francke u Njemačkoj osniva školu i zavod za siromašnu i napuštenu djecu. U to vrijeme internatski odgoj obuhvaća djecu iz različitih slojeva društva. Po gradovima se osnivaju i posebni zavodi za djevojke, građanske škole i škole za odgoj plemićke djece.

U vrijeme prosvjetiteljstva javljaju se filantropi koji osnivaju zavode i domove na načelu humanosti, prirodnosti i skladnog života. Slobodno se vrijeme obogaćuje kulturnim sadržajima i tjelesnim aktivnostima (Stilin, 2005.).

Tijekom 17. i 18. stoljeća, pod utjecajem prosvjetiteljstva se u gotovo svim europskim zemljama uvodi obvezno, svjetovno, osnovno školovanje o državnom trošku.

Provode se i reforme školstva u skladu sa zahtjevima znanosti i društva. U gradovima se otvaraju srednje škole različitih vrsta, niže srednje škole zanatskoga smjera i gimnazije. Temelje se na svjetovnim programima s početka 18. stoljeća i izvan su kontrole Crkve. To dovodi do povećanog broja zavoda za smještaj djece iz provincije i siromašne djece iz gradova u kojima nije bilo sličnih škola.

U Njemačkoj se još početkom 17. stoljeća osnivaju viteške akademije s opsežnim programima. U njima se školuju uglavnom plemićka djeca (protestanti), a za djecu katoličkog plemstva postoje jezuitske gimnazije s plemićkim konviktima. Tijekom 17. i 18. stoljeća osnivaju se i mala svjetovna sveučilišta o državnom trošku.

U Austriji su u 18. stoljeću u vrijeme Marije Terezije i Josipa II provedene značajne reforme, brojne promjene i nova organizacija školstva. Tako se i u našim zemljama osnivaju niže i više osnovne škole, dok se glavne škole osnivaju u okolnim gradovima. Povećava se broj škola, a već se u 17. stoljeću osnivaju gimnazije pod državnom upravom. Za niže slojeve društva i nadarenu djecu postojale su zanatske škole, dok su srednje škole i gimnazije pohađali malobrojni, najdarovitiji učenici. Školovali su se uglavnom za svećenike, a po preporuci mjesnih svećenika smješteni su u internate.

U Hrvatskoj se u doba prosvjetiteljstva istaknuo M. A. Reljković (1732. – 1789.) svojim radom i zalaganjem za školovanje seoske i gospodske djece. U Engleskoj se ističe John Locke (1632. – 1704.) jer nastavlja rad J. A. Komenskog. Zalaže se za učenje temeljeno na iskustvu i spoznajnoj teoriji. U Francuskoj J. J. Rousseau (1712. – 1778.) zastupa teoriju prirodnog odgoja i formulirao je ciljeve odgoja mnogo temeljitije nego što je to bilo učinjeno prije njega. Bilo je to vrijeme afirmacije uloge države u organizaciji školstva. Povećava se broj škola za djevojke, a osnivaju se i škole za seosku omladinu i uvode se realni predmeti u gimnazije čime se povećava broj ustanova za smještaj sve većeg broja djece koja se školuju.

Zbog novog shvaćanja narodnog obrazovanja i prosvjećivanja, za pedagogiju i povijest odgoja važni su pedagoški projekti francuske građanske revolucije. Osjećaju se utjecaji najnaprednijih mislilaca 18. stoljeća i raste vjera u prosvjetu i napredak društva. Ipak, bilo je tu i puno iluzija koje su utjecale na pedagojsku misao Europe u 19. stoljeću.

Na širenje broja škola i napredak u školstvu u Europi tijekom 19. stoljeća utjecao je i zahtjev tog vremena za napretkom i razvojem, te potreba za stručnim i obrazovanim djelatnicima i činovnicima. Tada se javljaju i veliki mislioci njemačke klasične idealističke filozofije – Kant i Hegel. Razvoj školstva i novih ideja upravo je zasluga poznatih ličnosti filozofije i drugih znanosti. Ubrzani razvoj školstva utjecao je na otvaranje ustanova za smještaj i boravak djece koja se školuju izvan mjesta prebivališta. To su odgojne i socijalne ustanove jer omogućuju školovanje siromašne ali nadarene djece. Javljaju se u različitim oblicima, s različitim nazivima i funkcijama.

Domove za siromašnu i nezbrinutu djecu u Švicarskoj je osnovao J. H. Pestalozzi (1746. – 1827.), poznati pedagog i društveni djelatnik. U njegovo je vrijeme u Švicarskoj otvoren velik broj internata. Osnivao je sirotišta i organizirao ih prema svojim načelima. Smatrao je da u djeci treba razvijati osjećaj za čovjeka, treba provoditi radni odgoj, a obitelj mu je važan čimbenik u razvoju i izgradnji društva (Zaninović, 1988.).

J. F. Herbart (1776. – 1841.) u Njemačkoj potiče obrazovanje učitelja i osniva eksperimentalnu gimnaziju s internatom, kao odgojnu ustanovu za dječake. Kao tipični predstavnik njemačke klasične idealističke filozofije, cilj odgoja vidi u formiranju moralnih osobina ličnosti, karaktera i aktivnosti na temelju različitih interesa.

U Italiji polovinom 19. stoljeća kršćanski pedagozi, salezijanci, osnivaju domove za siromašnu djecu. Prvi se internat za dječake osniva 1847. godine. Širenjem salezijanske družbe osnivaju se internati i u današnjoj Sloveniji i Hrvatskoj. Pored vjerskih vrijednosti, odgojni je cilj bio i kulturno ponašanje, ljubaznost i razumijevanje. Od odgajatelja se zahtijevala tolerantnost, a organizirali su se seminari za učitelje i odgajatelje. Dječaci su se puno bavili sportskim i kulturnim aktivnostima, odlazili na izlete što je davalo prepoznatljiv identitet tim ustanovama.

U carskoj se Rusiji, praktično i teorijski, domskim odgojem bavio K. D. Ušinski (1824. – 1870.). Zalagao se za dobrobit učitelja i odgajatelja koji moraju biti dobro odgojeni, obrazovani i smješteni u internate (Čop, 1980.). Nakon Oktobarske revolucije osnivaju se domovi za djecu bez roditelja, te domovi za preodgoj i radne kolonije. Svojim se praktičnim i teorijskim radom isticao A. S. Makarenko (1888. – 1939.) čija je ideja bila da se odgaja pomoću kolektiva, i za kolektiv (odgoj radom kroz socijalizaciju i resocijalizaciju). Radilo se naporno i uz čvrsti sustav vođenja.

U 20. stoljeću domovi su prošli buran razvoj, a potreba za njima se povećavala posebice nakon ratova. Dva su osnovna tipa domova; jedni nadopunjavaju, pomažu i olakšavaju školovanje određenih kategorija učenika, a drugi su samostalni, tradicionalni i elitni domovi za djecu imućnijih roditelja. Osim ovih dviju spomenutih kategorija ima i onih s različitom kombinacijom jednih i drugih. Primjerice, u Engleskoj, Njemačkoj i Rusiji to su internati u sklopu pojedinih škola, a postoje i poluinternati s cjelodnevnim boravkom. U zemljama s dužom tradicijom postojanja takvih ustanova, primjerice u Engleskoj, postoji znatan broj privatnih domova zatvorenog tipa. U SAD-u su najbrojniji kampusi, zajednice doma i škole s brojnim aktivnostima i sadržajima te internati različitih vrsta, s dnevnim ili poludnevnim boravkom (Klapan, 1996.).

Razvoj učeničkih domova u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je domski odgoj nužno vezan uz sjemeništa i crkvene redove. Osnivale su se i ustanove za odgoj napuštene djece. U Dubrovniku je 1432. godine otvoren Milosrdni zavod za napuštenu dječicu, a u Zagrebu je 1855. godine otvoren dom, pjestovalište za socijalno ugroženu djecu (Hrvatić, 2002.). U 19. stoljeću se osnivaju i svjetovni domovi za siromašnu i odgojno zapuštenu djecu. Osnivaju se i domovi uz pojedine stručne škole. Među najstarije domove u Hrvatskoj, pripadaju Hrvatski učiteljski konvikt, osnovan 1899. godine i učenički dom Marije Jambrišak osnovan 1900. godine. Salezijanci osnivaju Omladinske domove – 1913. u Rovinju, 1918. u Rijeci (Rosić, 2001.; Stilin, 2005.).

U Zagrebu 1922. godine na poziv zagrebačkog nadbiskupa Antuna Bauera preuzimaju „Nadbiskupski konvikt“ u Vlaškoj ulici 38 (Marijanović, 1994., 118). Bio je to dom za srednjoškolce s naglašenim salezijanskim odgojnim duhom i izmjenom različitih aktivnosti (igre, učenja, šetnje, kazališne i druge priredbe, javni nastupi na radiju) i bogatim liturgijskim i duhovnim životom. Na Knežiji 1928. godine, opet na poticaj nadbiskupa Bauera, otvaraju se dnevni i blagdanski oratorij (škola, dom i drugi sadržaji). Ujedno se tu nalazilo i njihovo drugo središte u Zagrebu i matična salezijanska kuća. U Vlaškoj ulici 38, poslije Drugog svjetskog rata, nastavio je djelovati učenički dom uglavnom za učenike Poljoprivredno-prehrambene škole sve do 1993. godine kada je iseljen, a zgrada vraćena Kaptolu. Nakon preuređenja u njoj se nalazi Katolički bogoslovni fakultet.

Sestre milosrdnice u Zagreb dolaze polovinom 19. stoljeća i ističu se svojim odgojno-obrazovnim djelovanjem. Značajne su po tome što su 1926. godine osnovale žensku realnu gimnaziju u Varšavskoj ulici. Od školske godine 1939./40. - 1945. godine nastava je započela i održavana u novoj zgradi u Savskoj ulici, gdje se danas nalaze Učiteljski fakultet i XI opća gimnazija. Na samom početku nastave u novoj zgradi nadbiskup zagrebački dr. Alojzije Stepinac „obavio je blagoslov toga novog doma prosvjete i uzgoja,“ (Miljković, 1994.,109). Značajno je navesti da su uz školu postojali malo sjemenište, poluinternat i internat za siromašnu a nadarenu djecu, nastavnička i učenička knjižnica.

Nakon Drugog svjetskog rata i pojave velikog broja djece bez roditelja i obitelji, broj domova se povećava, da bi se nakon određenog vremena smanjio pa je u njima smješten određeni broj studenata jer nemaju drugu mogućnost smještaja. Također, neki su domovi od muških postali mješoviti zbog manjka učenika i popunjenosti kapaciteta. Stoga danas postoje tri vrste domova: muški, ženski i mješoviti.

U vrijeme Domovinskog rata u domovima je bio smješten dio prognanika iz ratom zahvaćenih područja Hrvatske. Danas ih ima tek neznatan broj jer su se prognanici uglavnom vratili u obnovljene kuće i stanove.

Početak 21. stoljeća u RH su djelovala 52 učenička doma; 32 kao samostalne ustanove, a 20 u sklopu pojedinih škola. U njima je bilo smješteno 6.300 učenika/ca srednjih škola ili 3,5 % srednjoškolske populacije i oko 1.150 studenata/tica (Rosić, 2001.).

S obzirom na veličinu, odnosno kapacitet smještaja možemo učeničke domove, danas, svrstati u tri skupine: mali domovi (80 – 100), srednji (150 – 200) i veliki s preko 200 i više korisnika. Pojam veličine domova prema broju korisnika i kapacitetu smještaja mijenjao se kroz povijest ovisno o okolnostima.

Iz službenih podataka Hrvatskog zavoda za statistiku moguće je doznati i broj učeničkih domova prema spolu njihovih korisnika. Tako je školske i akademske godine 2007./2008. postojao 51 učenički dom. Od tog broja je najviše bilo mješovitih (38), potom ženskih (9) a najmanje muških (4). Domske usluge je koristilo 7.660 korisnika i to 3.900 muškog i 3.760 osoba ženskog spola. Od ukupnog broja 80,5 % su polaznici srednji škola, a 19,5 % visokih učilišta (Rosić, 2007.).

Prema najnovijim službenim podacima Hrvatskog zavoda za statistiku u školskoj i akademskoj 2011./2012. godini djeluje 55 učeničkih domova sa 7.890 korisnika. Od tog broja 80,8% pohađalo je srednje škole, a 19,2% visoka učilišta. Nešto više od polovine smještenih u učeničke domove su učenice i studentice, i to 52,9 % .

Razvidno je, također, da se broj učeničkih domova i broj korisnika u njima, u posljednjih desetak godina, nešto povećao. Otvoreno je nekoliko novih domova, ali je prisutna tendencija spajanja odnosno gašenja pojedinih domova, pogotovo onih u centru grada, zbog potreba za školskim prostorom ili vraćanja zgrada nekadašnjim vlasnicima.

Zaključak

Učenički domovi značajan su čimbenik u procesu odgoja i socijalizacije adolescenata, važan subjekt kvalitete odgoja, socijalizacije i obrazovanja te oblik demokratizacije školstva. Funkcije su im se mijenjale, dopunjavale i usavršavale cjelokupnom njihovom djelatnošću kroz povijest. Nastanak domova uvjetovan je različitim društvenim i inim čimbenicima. Negdje su to uglavnom samostalne ustanove, privatne ili državne, koje nisu povezane sa školom, a negdje su domovi nastali uz škole i s njima su povezani lokacijski i organizacijski.

Obzirom na uvjete rada i vrijeme nastanka mijenja se i funkcija domova, od pedagoške ka socijalnoj funkciji i ponovno prema pedagoškoj. Danas je uz socijalnu i pedagošku funkciju sve važnija i psihološka funkcija zbog pozitivnoga domskog ozračja i ugodnog života u domu. Tri se spomenute funkcije međusobno nadopunjavaju i povezuju.

Zakonski su, kod nas, učenički domovi smješteni u sustav srednjeg školstva i tako treba i ostati – uz bolje određenje mjesta i uloge, sadržaja odgojnog rada i socijalizacije učenika, kvalitetnog novog kurikulumu i boljeg pedagoškog standarda.

Literatura

- Čop, M. (1980.). *Teizam i ateizam u povijesti odgoja: teistička i ateistička misao u povijesti pedagogije do kraja XIX. stoljeća*. Rijeka: Otokar Keršovani.
- Klapan, A. (1996.). *Učenje u učeničkom domu*. Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju.
- Marijanović, I. (1994.). Salezijanci u hrvatskoj povijesti i kulturi. U: M. Pranjić, N. Kujundžić i I. Biondić (ur.), *Uloga Katoličke crkve u razvoju hrvatskog školstva i prosvjete* (str. 117-124). Zagreb: HAOZ.
- Miljković, D. (1994.). Ženska realna gimnazija sestara milosrdnica u Zagrebu. U: M. Pranjić, N. Kujundžić i I. Biondić (ur.), *Uloga Katoličke crkve u razvoju hrvatskog školstva i prosvjete* (str. 105-116). Zagreb: HAOZ.
- Rosić, V. (2001.). *Domski odgoj*. Rijeka: Graftrade.
- Rosić, V. (2007.). *Domska pedagogija*. Zadar: Naklada d.o.o.
- Stilin, E. (2005.). *Stilovi rada i kompetencije odgajatelja u učeničkom domu*. Rijeka: Adamić.
- Zaninović, M. (1988.). *Opća povijest pedagogije*. Zagreb: Školska knjiga.

Historical Review of the Emergence and Development of Boarding Homes

Summary

The emergence and development of the institutions for education of children and youth dates back to ancient times. The aim was to acquire necessary physical and mental skills, social skills and competences to meet the needs of the ruling class in a specific period of the development of society. In the Middle Ages seminaries related to church schools and religious orders arose. Boarding schools for noble and civic children, separately for boys and girls, were opened. Their names differ and are related to the needs of a particular social class. The aim remained always the same: to provide education for children who did not have the same opportunities for education in their native places. At the beginning, besides church, patrons used to help poor and gifted children by bearing the costs of their education and stay in boarding schools. Today, the costs of stay in boarding school are largely borne by the state and parents. Educators of various teaching positions who undergo further professional training work with children.

Key words: boarding homes, boarding school, convent, educator, church and religious schools, civic school